

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง การค้า เทคโนโลยีและเศรษฐกิจส่งผลให้หลาย ๆ ประเทศต้องปฏิรูประบบราชการเช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น ในขณะที่ประเทศไทยก็กำลังดำเนินการแก้ปัญหาและฟันฝ่าวิกฤต การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ด้วยยุทธศาสตร์จึงเป็นเงื่อนไขของความจำเป็นทางหนึ่งของการปฏิรูประบบราชการคือ สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นแกนนำเพื่อผลักดันให้มีการรณรงค์และสร้างระบบการทำงานใหม่ การปรับเปลี่ยนระบบบริหารบุคลากรจาก “อำนาจนิยม” มาเป็น “ความสามารถนิยม” โดยการสร้างผู้นำที่มีคุณภาพสูง มีคุณธรรม มีความสามารถ และผลงานเป็นรูปธรรมมุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนและสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี (ธนกร มะอาจเลิศ, 2548, หน้า 1)

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาในทุกด้าน คนที่ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมส่วนใหญ่เป็นคนที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างถูกต้องและได้รับสิ่งที่ดี ๆ ที่จะสะท้อนออกมาในหลายแง่มุม การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้นักมีหลักการคิด รู้จักใคร่ครวญ เลือกสรร และสามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ ที่เข้ามาสู่ชีวิตตลอดเวลา ปัจจุบันการบริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะนำโรงเรียนสู่ความสำเร็จ ใน โลกของผู้บริหารมีสิ่งที่สลับซับซ้อนอยู่มากมาย กรณีปัญหาบางอย่าง สามารถแก้ไขได้ด้วยทฤษฎี หลักการ แต่บางอย่างต้องอาศัยประสบการณ์ และการเรียนรู้ถึงประเด็นปัญหาที่แท้จริง ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหาร โรงเรียนขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องรับบทบาทของความเป็นผู้นำ สามารถรวมพลังให้บุคลากรภายในโรงเรียนช่วยกันทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจะต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม ผู้บริหารที่ขาดภาวะผู้นำจะทำให้มีผู้แทรกซ้อนขึ้นในโรงเรียนเกิดความยุ่งยากในการบริหารงาน และล้มเหลวในที่สุด ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะพยายามหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ และจะสร้างศรัทธาบรรมีโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ ซึ่งผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำค่อนข้างน้อย จึงบริหารไม่สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์เท่าที่ควรทำให้เกิดผลเสียต่อการบริหาร ผู้บริหารเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดคุณภาพขึ้นได้ภายใต้กลไก หรือระบบการบริหารขององค์กรนั้น ๆ

ความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ความสำเร็จของครู และนักเรียนนอกจากจะขึ้นอยู่กับผลงานของทุกฝ่ายแล้วยังขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และผู้บริหารนั้นต้องเป็นผู้แสดงพฤติกรรมที่ทำให้ครูทุกคนปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถสอดคล้องกับแนวคิดของกริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956, pp. 243-253) ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ 6) ด้านการประสานงาน 7) ด้านการเข้าสังคม

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ทำให้เกิดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวม 17 เขต โดยในจังหวัดสระแก้วแบ่งเป็น 2 เขต สำหรับในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 รับผิดชอบ 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอลองหาด มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายเกณฑ์มาตรฐานที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนด แต่มีอำนาจในการจัดการบริหารทางวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปโดยมีผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ซึ่งต้องมีดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของงานและการประกันคุณภาพของสถานศึกษากำกับด้วยเพื่อให้เกิดงานเป็นรูปธรรมจึงมีเงื่อนไขในการดำเนินงานดังนี้ หน่วยงานระดับปฏิบัติทั้งหมด รวมทั้งองค์กรอิสระต้องมีแผนกลยุทธ์ มีเป้าหมายผลงาน มีดัชนีชี้วัดผลงานและมีการประเมินผลโดยพิจารณาผลสัมฤทธิ์เป็นหลักกำหนดเป้าหมายผลงานเชิงคุณภาพและปริมาณงานของหัวหน้าหน่วยงานทุกคนกำหนดคุณสมบัติและสมรรถนะในการทำงานของหัวหน้าหน่วยงานไว้ชัดเจน กำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพของหัวหน้าหน่วยงาน มีมาตรการกำกับและประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม โรงเรียนจัดเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) บริหารโดยผู้บริหาร กำกับโดยคณะกรรมการสถานศึกษา มีระบบประกันคุณภาพ ทำหน้าที่ให้บริการด้านการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และจัดการให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารได้รับมอบอำนาจบริหารอย่างมาก ต้องมีดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของงานและมีการประเมินผลโดยพิจารณาผลสัมฤทธิ์เป็นหลักกำหนดเป้าหมายผลงานเชิงคุณภาพ มีการประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญที่สุด ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียน เพื่อรวบรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ในโรงเรียนให้ช่วยกันทำงาน และเลือกวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (พรณพร หฤทัยถาวร, 2542, หน้า 2) นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์

และมีความสามารถในการกระตุ้นให้ข้าราชการครูในโรงเรียนได้ใช้ศักยภาพที่ดี ทำงานให้เกิดผลสูงสุด ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำที่จะเหมาะกับสถานการณ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปการศึกษานี้ ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการเตรียมผู้บริหารหรือสร้างผู้บริหารรุ่นใหม่ให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูป (เทียน ทองแก้ว, 2545, หน้า 35) ดังนั้น ภาวะผู้นำของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาของชาติ (นิติมา เทียนทอง, 2544, หน้า 6) ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งจึงจะสามารถสร้างความมั่นใจ ความมั่นคงให้กับคนในองค์กร และก่อให้เกิดการยอมรับในการนำได้ อีกทั้งมีความเต็มใจเข้าร่วมการพัฒนาและปรับเปลี่ยนองค์กร ถวิล เกื้อกูลวงษ์ (2530, หน้า 209) กล่าวว่าความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ความสำเร็จของครู และนักเรียนนอกจากจะขึ้นอยู่กับผลงานของทุกฝ่ายแล้วยังขึ้นอยู่กับตัวผู้นำ เพราะผู้นำนั้นต้องเป็นผู้แสดงพฤติกรรมที่ทำให้ครูทุกคนปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำนับว่ามีความสำคัญต่อความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

ปัญหาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่ามีปัญหาการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการหลายด้าน เช่น ปัญหาในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ขาดสื่อทางด้านเทคโนโลยี ครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดปัจจัยในการจัดการศึกษา ครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาที่จบมา ครูไม่ปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูขาดความสนใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เนื่องจากครูมีหนี้สินและมีการงานนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่ต้องรับผิดชอบมาก ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน จากผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา 2548 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับพอใช้ และกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีปัญหาในวิชาพื้นฐานอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงและจากการนิเทศติดตามการเรียนการสอนของศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้นำหลักสูตรสถานศึกษาไปวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ใช้หนังสือของบริษัหรือสำนักพิมพ์ต่าง ๆ เป็นคู่มือในการสอน ไม่สอนตามแผน แผนการสอนไม่บ่งบอกถึงการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดประเมินผลยังขาดการใช้เครื่องมือที่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์ส่วนใหญ่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในหนังสือ (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) ทุกปัญหาที่กล่าวมาเป็นสาเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ซึ่งน่าจะเกิดจากภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ตามแนวคิดของ กริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956, pp. 243-253) โดยจำแนกตามสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน ด้านวุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและขนาดโรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เป็นข้อมูลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 เพื่อใช้เป็นข้อคิดพิจารณาในการพัฒนาภาวะผู้นำ
3. เป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันหรือไม่
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตามแนวคิดของ กริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956, pp. 243-253) ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้านคือ

- 1.1. ด้านการมีความคิดริเริ่ม
- 1.2. ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข
- 1.3. ด้านการยอมรับนับถือ
- 1.4. ด้านการให้ความช่วยเหลือ
- 1.5. ด้านการโน้มน้าวจิตใจ
- 1.6. ด้านการประสานงาน
- 1.7. ด้านการเข้าสังคม

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2549 ดังนี้

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 จำนวน 589 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เกรจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) จำนวน 230 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วยสถานภาพของผู้บริหาร ดังนี้

3.1.1 วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ

3.1.1.1 ปริญญาตรี

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ขนาดโรงเรียน

3.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2.2 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 ตามแนวคิดของกริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956, pp. 243-253) 7 ด้านดังนี้

3.2.1 ด้านการมีความคิดริเริ่ม

3.2.2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข

3.2.3 ด้านการยอมรับนับถือ

3.2.4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ

3.2.5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ

3.2.6 ด้านการประสานงาน

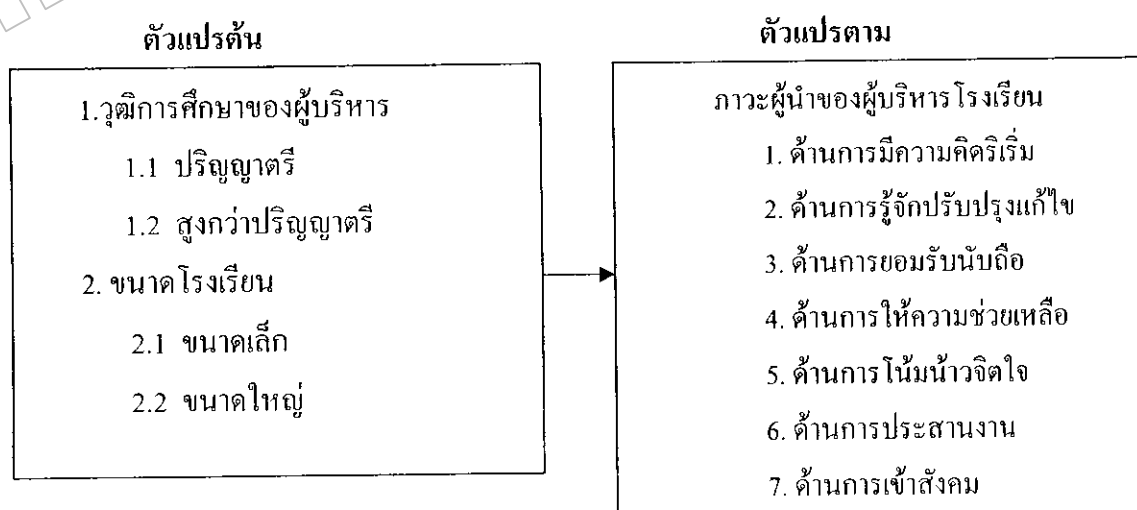
3.2.7 ด้านการเข้าสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ กริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956, pp. 243-253)

ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำในการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย 7 ด้านคือ

1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ 6) ด้านการประสานงาน 7) ด้านการเข้าสังคม โดยศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนจากแนวความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารปฏิบัติงาน และในการวิจัยนี้ได้กำหนดคุณลักษณะและประสบการณ์ที่ผู้บริหารปฏิบัติงานเป็นตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง ศิลปะ หรือความสามารถของผู้บริหารที่จะจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อคนอื่น ๆ ทั้งที่มีผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนาจการ โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.1 ด้านการมีความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน มีแผนงานที่ดีและเป็นระบบการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ก่อนที่จะแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นขยันขันแข็ง มีความฉับไวทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งสามารถเชื่อเชิญให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และให้บริการกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ มีความเต็มใจอุทิศทั้งกำลังกายและกำลังใจให้กับการบริหารโรงเรียน

1.2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ครูปรับปรุงวิธีการทำงานที่ดีกว่าเดิมและสนับสนุนให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะหรือคำปรึกษาแก่ครู มีการกระตุ้นและจูงใจให้บุคลากรในโรงเรียนจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน รวมทั้งเชิญวิทยากร หรือผู้ทรงคุณวุฒิมาเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคลากร รวมถึงช่วยแก้ปัญหาให้กับโรงเรียนด้วย จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในโรงเรียน และมีความสามารถในการลดความขัดแย้งหรือความตึงเครียดของบุคลากรได้เป็นอย่างดี

1.3 ด้านการยอมรับนับถือคนอื่น หมายถึง การให้การยอมรับนับถือและสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียน ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากร มีการประชุมปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงานก่อนการดำเนินงาน มีการมอบหมายงานให้บุคลากรทำตามความรู้ความสามารถ รู้จักยกย่องชมเชยให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงานดี ชื่นชมในความคิดสำเร็จอันเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมงานทุกคนและความรับผิดชอบเมื่อผู้ร่วมงานทำงานผิดพลาดอันเกิดจากมอบหมายงาน

1.4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึงทั้งด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน ให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา ทั้งเรื่องงานในหน้าที่และเรื่องส่วนตัว แสดงออกถึงความห่วงใย ความผูกพันเมื่อผู้ร่วมงานประสบปัญหาและมีความเดือดร้อน ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการจัดหาและดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติงานร่วมกันและช่วยเหลือกัน สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเมื่อมีโอกาส ติดตามและนิเทศการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ จัดปฐมนิเทศแก่ครูที่เข้าดำรงตำแหน่งใหม่หรือย้ายมาปฏิบัติงาน

1.5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ หมายถึง ความสามารถในการชี้แจงด้วยวาจาให้ผู้ร่วมงานหรือประชาชนทั่วไปเข้าใจในนโยบาย วัตถุประสงค์แนวคิดในการปฏิบัติงานเพื่อโรงเรียน สามารถพูดในที่ประชุมกับทุกคนทุกระดับโดยไม่ประหม่าหรือเคอะเขิน ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ มีอารมณ์ขันเป็นกันเองในการสนทนาสามารถพูดจาโต้เถียงเมื่อมีกรณีพิพาทกันระหว่างครูในโรงเรียนและพูดจากลัทธิลอบรรยายกาตติงเครียดในที่ประชุมให้แจ่มใสขึ้นได้

1.6 ด้านการประสานงาน หมายถึง การชี้แจงเพื่อให้ผู้ร่วมงานเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบให้สามารถปฏิบัติงานด้วยกันได้ดี เปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรพบปะสังสรรค์กันนอกเวลางานประสานงานในการแสวงหาบุคคลที่มีความสามารถเป็นผู้นำในบางเรื่อง ประสานงานกับสมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสามารถร่วมมือกับผู้ปกครองแก้ปัญหาของนักเรียนได้

1.7 ด้านการเข้าสังคม หมายถึง การเป็นผู้มีความประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ดีอย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวได้อย่างเหมาะสม แสดงตัวเป็นมิตร มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับบุคคลทุกอาชีพ ร่วมสังสรรค์เป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน เป็นผู้ที่มีน้ำใจ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2549

3. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูสายผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2549

4. วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2549 แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

5. ขนาดโรงเรียน หมายถึง สภาพทางกายภาพของสถานศึกษาที่กำหนดขนาดตามจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) แบ่งเป็น 2 ขนาด คือ

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

5.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

6. โรงเรียน หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 60 โรงเรียน มีครูผู้สอน จำนวน 589 คน

7. เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษา ที่เกิดขึ้นตาม
โครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียน
ที่อยู่ในอำเภอเมืองระยอง อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอน้ำเย็น อำเภอดงหาด และกิ่งอำเภอ
วังสมบูรณ์